

[< el germanisme it. *schiera*, potser], ço que no explicaria *-afall*, i amb un nap. *schereffe* «xerradissa, rall, befa, lulea» que és més probable que sigui un manlleu del català amb eliminació secundària del sufix *-all* (el que és increïble és l'etimologia CALEFARE X *scherzare* que Salvioni, *ibid.*, suposa per al mot napolità).

DERIV.: *Escarafallós* [*-arfallós*, Verdager, 1867. supra]; 'fastigós, repugnant': «vaig fer-me tallar una levita negra --- lo mig fadrí --- jo li coneixia la rancúnia, àdhuc a l'ayre d'apuntar-la --- arrufant lo nas, clohent los ulls, pessigant-la ab la punta de sos dits mandrosos, com *escarafallós* objecte», Pons Massaveu (*Colla del Carrer* XIII, 174), «signava la paret ab lo dit perquè li vegessen la tombaga: —Ex! Ex! féu la mitjana—, tot blincant y fent-se la *escarafallosa* perquè se li adonessen dels tapins», *id.* (*Trascant p. l. S.*, 22). *Escarafaller*. *Escaramells* (MGadea, *T. del Xè*) sembla encreuament d'un mot com *escarafalls* amb una resposta valenciana del cast. *caramillo* 'chisme, enredo', 'montón desordenado' (DCEC, ENCARAMARSE II. 256a29).

Escaramaser, V. *escarrassar-se* *Escaramells*, V. *escarafalls* *Escaramussa*, *escaramussar*, *escaramussejar*, V. *esgrimir* *Escaramuxina*, caldria saber el sentit just per poder suposar amb algun encert si hem d'aplegar-lo amb el fr. *cramoisi*, b. ll. *carmosinus* (CARMESI) o amb *escaramussar* (ESGRIMIR)

ESCARANDAIX, mot local de carboners mallorquins (*AlcM*) que recorda estranyament el rus i búlgar *karandāš* 'llapis negre, llapis', tant que, en un mot de cos tan ampli i sui generis, costa de creure que sigui per un mer atzar, majorment donada l'etimologia del mot russo-búlgar, que és manllevat del turc antiq. *karandaš o *karadaš, mot avui desusat en turc otomà però mantingut per l'osmanlí *karataš* 'licorella o pissarra negra' (compost de *kara* 'pedra' i *taš* 'negre'): 1 es podria suposar que alguns escamots de presoners turcs capturats i guardats a Palma o a Sòller (entremig i damunt dels quals es troba a poca distància Esporles, on es registra el mot, en la part més boscosa de l'illa) fossin usats, prolongadament, com a carboners en els boscos de la Serra de Tramuntana, i quedés llur mot per designar els tions negres i mig carbonitzats, quasi petrificats, que es deuen usar amb el fi descrit pel diccionari.

La idea es pot reforçar amb el men. *carandaix* 'estrenyecaps, gorra de malalt' [1923] (que *AlcM* recull només en un suburbi de Maó), sota el versemblant supòsit que ací es tracti d'un terme dels presoners o malalts turcs, guardats a la presó o en el llatzaret de Maó, que bruts i mal cuidats donessin, ells mateixos, als tronats casquets que els engiponaven, el nom mig-argòtic de 'pedra negra'.

1 Vasmer-Trubačev, *Etimologičeski Slovar' Rússkogo Iazyka* II, 192; Berneker, *Slav. Etym. Wb.* I, 489.

ESCARAPEL·LA, pres del cast. *escarapela*, prò

piament 'baralla' [1577], d'on després 'divisa de coloraines', aplicada a l'escarapella [1730] per llur discordància o abigarrament; derivat d'*escarapelarse* 'barallar-se a esgarrapades o lacerant-se', [c. 1625] i aquest, del port. *escarpelar-se* *id.*, que es deriva del ll. *CARPERE* 'arrencar'. □ 1.^a doc.: 1803, Belv.

Escarar, *escarat*, V. *escar* *Escarat* 'de cara descoberta', V. *cara* *Escaravat*, V. *escarabat* *Escaravit*, V. *escarrabitllat*

ESCARBOTAR, origen incert, si bé relacionat, per una part, amb l'oc. *escarbotà* i fr. ant. i dial. *escarboter*, de sentits semblants i en particular 'burxar les brases o tions amb el furgó o pala del foc, atiar-lo', i, d'altra banda, amb el cast. i port. *escarbar*, *-var*, 'gratar, rascar, escurar', que havia existit també en català i ve probablement del ll. tardà *SCARIFARE* 'rascar, gratar, escarbotar, ferir lleument' (< gr. *σκαριφάω*), mentre que el mot transpirinenc sembla ser el resultat d'una combinació del ll. *CARBONEM* 'carbó', i la seva família romànica, amb *BOTAR* (que és 'empènyer, tirar, ficar' en francès i llengua d'oc); el nostre *escarbotar* és versemblant que resulti d'un encreuament entre aquest mot de França i el mot hispànic alludit. □ 1.ª doc.: 1803.

Data del Belv., que ja porta «*escarbotar* tr. llevar o raspar part de la superfície d'alguna cosa, rozar, radere; gratar - el riu o l'humitat a la ribera o tàpia, *derrubiar*, amnem perenni fluxu humum diruere; *escarbotat* ---». D'ús general i molt viu en el Princ., i en la variant alterada per anaptixi, *escarbotar*, també a Mallorca, on apareix en les formes tant o més freqüents *escarbutar* i *descarbutar*.¹ Comú en els presadors de la Renaix.: «Tot hi era --- les recuytes lloses, los *escarbotats* tupins y marmites ---», Pons Mass. (*Trascant p. l. S.*, 57), «aquí 'l lleó udolayre va *escarbotant* la terra / extremint-se en les ànsies de la mort», R. E. Bassegoda (*Jocs Fl.*, 1880, 78), i *AlcM* en dona cites de Guimerà, VCatalà i una de Verdager, en prosa, que entén malament atribuint-li una acc. local mallorquina (que a base d'això penja a «Vic»), quan en realitat conté el mot en el significat comú de 'encetar, tot just començar'.

Hi ha tal significat? Existeix a Mallorca. A l'illa sí que el mot ha pres accs. com 'desballestar, esgavellar', potser 'mutilar' (o bé aquell com a ulterior evolució d'aquest): «convidant la gent a escoltar històries antigues, *escarbutades* y enterbolides per joglars novells» (AMAlcover, *BDLC* I, 294), «les fadrines giscaren --- pensant que volien *escarbutar* el fogueró ab una pedregada», S. Galmés; *descarbutar*: «l'analogia --- *descarbuta* i fa anar a la xisclera --- les lleys dels sons de tota llengua» (AMAlcover, *ib.* IX, 52, i cf. encara allí p. 305).

Fóra una idea superficial, i que podem rebutjar sense vacil·lació, la de creure que *escarbotar* sigui simplement el ll. *SCABER*, *-BRA*, *-BRUM* 'tosc, desigual', 'sarnós', amb un sufix romànic, com s'ha dit molt del cast. *escarbar*, idea que refuto raonadament en el